

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Кристина Крислова

на тема „Модалност и юридическа употреба на shall и may и техните еквиваленти на български език в законодателството на ЕС”

за присъждане на ОНС „Доктор”

Област на висшето образование². Хуманитарни науки; Професионално направление

2.1. Филология; Специалност Германски езици (английски език)

От доц. д-р Гинка Пенакова, Катедра по англицистика и американистика, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий”

Данни за докторанта

Кристина Крислова е завършила Английска филология, след което придобива образователната степен Магистър по Превод и бизнес комуникации. Има 7 години стаж като асистент по съвременен английски език в Пловдивския университет. Преподава практически английски език, юридически английски език и съдебна реторика. Участвала е в конференции и семинари и е реализирала стаж в Европейския парламент в Брюксел и стаж в Юридическия факултет на университет във Франция. Академичните квалификации и преподавателската практика на Кристина Крислова са много добра основа за реализирането на изследователския проект.

Актуалност на темата

Темата на изследването е актуална в контекста на изразена глобализация на английския език и подчертаната му роля за формулиране на наднационалното законодателство в Европейския съюз, както и на език-донор на международна лексика и модели на изразяване в различни видове дискурс. По обективна необходимост изследването има теоретико-практическа насоченост. То се основава на корпус от 22 източника - оригинални юридически текстове на английски език и техните преводни варианти на български език. Принципите, на които е изготвен този специализиран корпус и критериите за подбор на текстовете са изложени от авторката в уводната част на дисертацията, а корпусът е описан подробно. Изследването е фокусирано върху променения статут на модалните глаголи shall и may в юридическия дискурс в сравнение с общоупотребяемия език, който се доказва статистически с по-широката им употреба.

Оценка на дисертационния труд

Изследването се основава на строга научна логика. То е многоаспектно и засяга семантиката, граматиката и прагматичните функции на двата модални глагола я правообвързващи текстове, както и техните български функционални еквиваленти. Тази комплексност е наложила комбинирането на няколко изследователски метода. Тук бих искала да вметна, че съпоставителният анализ допринася за разкриване възможностите на българския език за изразяване на модалните значения, които в английски юридически текстове се изразяват с модалните глаголи *shall* и *may*, както и за честотното характеризирание на предпочитанията. Това прави резултатите от съпоставителния анализ ценни за преводаческата практика в сферата на юридическата литература.

Структурата на изложението е много добре обмислена и следва логиката на научното изследване:

Първата глава характеризира юридическия дискурс, чиято функция е „да преобразува обществени отношения” и „да съотнася позициите на две страни с определени правни качества”. В тази връзка авторката аргументира подбора на два вида юридически текст – регламенти и директиви- които реализират съответно прескриптивна и конститутивна прагматична функция. Тази отправна точка на изследването е ключова за тълкуването на модалното значение и избора на употреба на глаголите *shall* и *may*.

Вторият аспект на изследването е свързан със системния характер на езика и е изложен във **Втора глава**. Авторката мотивирано представя глаголите *shall* и *may* като част от система от изразни средства в сферата на функционално-семантичната категория модалност. Категорията модалност е разгледана детайлно въз основа на съществуващите изследвания и е илюстрирана с изразните й средства в английския език. Системата на английските модални глаголи е характеризирана както в морфо-синтактичен, така и в семантичен план. В **Трета глава** авторката прави подробно представяне на значенията и употребите на двата проучвани глагола с подкрепата на корпусен анализ. Това представяне е реализирано задълбочено и компетентно, и е обвързано с предполагащата екстралингвистична ситуация в законодателната сфера. Структурата, техническото оформяне на изложението, приложените схеми и статистически фигури и таблици, както и наличието на изводи и обобщения в края на всяка глава правят текста четивен и ясен.

Четвъртата глава представя съпоставителния анализ на глаголите *shall* и *may* и техните преводни съответствия в българския език. Тук авторката прилага морфо-синтактичен подход. Оценявам този подход като интересен и много ефективен, тъй като изследването на различни типове сказуеми експлицира модалното значение детайлно и в пълнота, разкривайки потенциала на широка гама изразни средства. Съпоставителният анализ създава възможност авторката да направи обективни изводи, свързани със структурните и семантичните особености на изразните средства, да констатира семантични и прагматични

съответствия при изразяването на деонтична модалност в двата съпоставяни езика, както и да установи семантичните разлики при употребата на shall и may в общоупотребяемия и юридическия английски език.

Впечатлена съм от многостранната подготовка на докторантката. Оценявам високо дисертационния труд и умението на авторката да оцени обективно постигнатото от нея и неговата приложимост в преводаческата и образователната сфера на дейност.

Приноси на дисертационния труд

В дисертацията е направен целенасочен преглед на научната литература по изследваната проблематика и е мотивирана терминологичната основа на изследването; съпоставени са проявите на модалността в общоупотребяемия и юридическия английски език; изследваните глаголи са анализирани като част от система и въз основа на компетентно изготвен езиков корпус; чрез прагматичен анализ на текстовете от корпуса е обяснена широката употреба на shall и may в юридическия дискурс; констатирани са типични сходства и различия при подбора на модалните изразни средства в двата езика; резултатите от изследването са систематизирани чрез статистически техники. Всичко това прави дисертационния труд ценен както в теоретичен, така и в приложен аспект.

В **Библиографията** са включени 133 заглавия на използвана литература – съвременна, актуална литература по богата палитра от проблеми на граматиката и семантиката на модалните глаголи, на юридическия дискурс и на прагматиката на модалността. Това показва много добрата теоретична подготовка на докторантката, която е доказана при разработването на темата.

Публикации

Авторката прилага 6 самостоятелно разработени през периода 2014 -2017 година статии, които представят **компетентно** ключови проблеми от изследваната тема, свързани със спецификата на юридическия английски език и езиковите аспекти на правната терминология с акцент върху употребата на модални глаголи за изразяване на права и задължвания в законодателни текстове на Европейския съюз.

Авторефератът е изготвен с професионално умение и представя систематизирано, сбито и обективно дисертационния труд.

Приносните моменти са формулирани ясно и показват умението на докторантката да оцени обективно мястото на своя изследователски труд в научната област на темата.

Въпрос: Представените при съпоставителния анализ като преводни съответствия на глагола may примери с българските глаголи **може** и **мога** оставят впечатлението, че тези два глагола се използват от преводачите като синоними. Смята ли докторантката, че такава употреба бележи тенденция в българския език или го възприема като неточност?

Заклучение

Въз основа на гореизложеното, с убеденост мога да кажа, че дисертацията на Кристина Крислова е разработена и представена в съответствие с приетите в научните среди изисквания към този вид труд. Смятам, че докторантката е изпълнила изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, по който е организирана настоящата публична защита. Предлагам Научното жури да гласува „за” присъждане на образователната и научна степен **доктор** на Кристина Крислова.

25.05.2018 г.

В.Търново

доц. д-р Гинка Пенакова